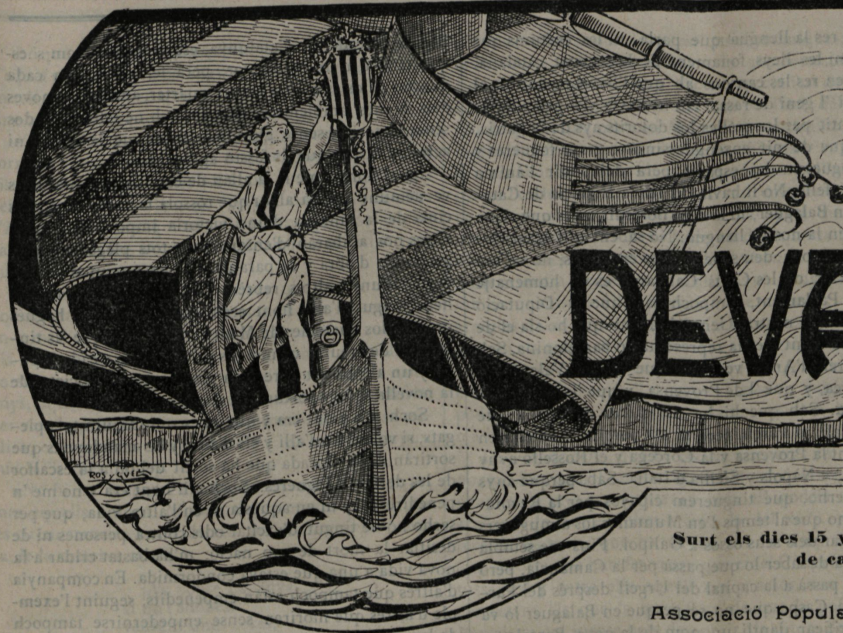

LA DEVANTERA

Surt els dies 15 y 30
de cada mes

Periòdic catalanista

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Associació Popular Catalanista x Escudellers Blancs, 8, 1.er

ANY IV

Barcelona, 30 d'Abril de 1906

NUM. 78

Expansió y concentració

No participem nosaltres del entusiasme que alguns demostren per Catalunya quan parlen de la catalanització d'Espanya, d'imperialisme, etc., etc. En el nostre concepte no passen semblants idees d'esser exaltacions de fantasies completament abstretes de la realitat, molt semblants a les febroenses visions que 'l gran Cervantes suposa produhides en la malalta imaginació del Quixot.

No es Catalunya un mirall de perfeccions, y a casa seva té prou feyna per no haver de pensar, per ara y per molt temps, en anar a arreglar la casa dels altres, y més si 's té en compte que dona més resultats en la educació y esmena dels nostres semblants un bon exemple que totes les intrusions, sempre antipàtiques y moltes vegades de resultats contraproduhents, sobre tot quan no son prèviament sollicitades. No l'entensem aquest altruisme que consisteix en preocuparse dels assumptos d'altri descuyant els propis, y la rústica moral popular el condemna ab l'ús freqüent de la tant usual exclamació: «¡Cúydat de tu!»

Y que tenim molta feyna a fer entre nosaltres no cal que 'ns esforsem en demostrarho. Sense que això representi desconeixement de les notables diferencies entre 'l nostre estat de cultura actual y la dels altres pobles de la Península, no podem deixar de confessar el nostre atrás, si la veritat hem de dir, ab relació ab els demés pobles que marxén al davant de la civilisació en tots els ordres de la humana activitat. En arts, ciències, industria, agricultura, comers, etc., etc., no passem d'esser, al costat d'ells, uns aprenents, de més o menys bones disposicions, però pel present sense condicions pera erigirnos en mestres, directors ni autoritats de cap mena respecte d'altres pobles.

Estem, en política, dividits en partits irreductibles que monopolisen, cada un d'ells, un aspecte parcial y particular dels nobles y enlairats ideals moderns, y no pera conresarlos ab amor y ferlos compatibles, a fi de contribuir tots junts a la formació del ideal comú del poble, sino pera utilisarlos com a bandera de discòrdia y d'oposició entre sí, reminiscencia atàvica de les antigues lluytes barbres, o, lo que encare es pitjor, fentlos servir de tapadora a conveniencies egoistes, vanitats personals y concupiscencies de tota mena.

Hem perdut la cega fè religiosa antiga, que bastava pera omplir les necessitats del sentiment dels nostres senzills passats, mes no la hem sapiguda substituir per una fè nova, conscient y racional, com tampoch hem sapigut substituir les velles pràctiques y el simbolisme històric per altres de nous més ben conformats ab les idees per ells representades, ni la vella moral, a què tot això servia de fonament, per una altra prou digna dels temps moderns y en relació ab els positius avenços de la humanitat en altres esferes. La inconsciencia, la despreocupació, l'excepticisme, son considerats poch menys que virtuts lloables. L'esperit íntim fluctúa en un ambient d'indecisió, y una moral insegura, en la que hi predomina quasi sempre l'egoisme particular, informa 'ls actes dels individus, de les collectivitats y de la societat catalana en general.

Una gran part del nostre poble viu en l'embrutiment de la miseria y de la ignorancia més grans, y una altra en la opulencia, la disbauxa y el desconeixement quasi absolut dels més rudimentaris devers socials, y del xoch d'aquestes diverses circumstancies en neixen aversions, envejes, odís y males passions que, matant la tranquil·litat del esperit públic, fan preveure pera Catalunya dies tristos y vesllumar en el seu blau cel negres núbols precursors de pròxima y terrible tempesta.

Y si en l'ordre material representat pel comers y la industria estem atrassats y tenim les grans empreses en mans forasteres; si en la nostra vida intel·lectual comptem ab una literatura tot just en el seu primer grau de creixensa y tant feble encara que no ha pogut escombrar les exòtiques, buydes y sensuals produccions ab que un poble decadent enmatzina diariament y al engròs l'ànima popular desde la major part dels teatres de Catalunya; si desconeixem, en general, la nostra gloriosa historia quasi en absolut; si usem poch y malament la nostra llengua escrivint y la parlem més per rutina y obehint a la nostra propia naturalesa, que a pesar nostre no vol sucumbir, que no pas al fondo convenciment del nostre dret y per esperit de dignitat; si la nostra política no es més que un servil reflexe de la política madrilenya; si la ignorancia nostra es tant gran y la nostra mentalitat tant estreta que diariament servim de joguina al primer agitador que d'allà dalt ens envien, y si la nostra vida moral està tant plena de grossos defectes, ¿podem pensar, ni somiar tant sols, en influir en la educació y règim d'altres pobles?

Concentrar el nostre esperit es lo que cal; reconstituir al nostre poble dantli l'aliment material,

intel·lectual y moral que indispensablement necessita pera arribar a ser un poble fort y respectat; reorganisar-lo de manera que totes les cèlules individuals que 'l componen rebin igualment la vida que 'ls hi pertoca, fentne aixís un organisme viu en lloch d'una massa sense coessió y ab tendència a la disgregació fatal dels cossos morts; darli clara conciencia de la seva personalitat y dels seus drets y devers com a poble. Y tot lo demés, existencia digna y pròspera, respecte y consideració dels demés pobles y una creixent influencia nostra arreu entre ells paralelament als resultats lograts en la noble tasca del nostre perfeccionament, seràn necessàriament el coronament d'una obra tant magna y el premi segur del nostres esforços pera lograrla.

Un ministre que 'ns ve a veure

Es mal vell y no 'ns ha de venir de nou el *modus faciendi* dels governants espanyols. En Romanones es la encarnació viventa d'una política de quicallera que adorna, sens altre valor que 'l valor de la quicallera, els cervells dels estadistes y governants.

Vidrets de colors y llaua pulida es tota la seva joyeria. Un ministre que en quatre dies estudia a un poble y adquireix suficients datus pera resoldre la fonda crisis que aclapara l'Andalusia, no podia per menys que venirnos a veure y estudiar els problemes que afecten a la vida catalana.

Tot carregat de bona voluntat y sense que les prentensions li faltin, arreglà 'l farcellet y cap a Barcelona falta gent.

Lo primero que observa el forastero son muchas chimeneas (això es la primera observació dels madrilenys, degut, potser, a que per aquelles terres no n'hi ha d'aquesta fruyta), y, naturalment, vinga dirnos *laboriosos*. Observa, además, que no erem tant esquerres com ens volen pintar els diaris centralistes d'aquelles terres y que 'ls auguris d'una arribada *sorollosa* no 's confirmaren, sino que pogué convèncers de que, dintre d'un aculliment indiferent, no se li faltà pera res al respecte que tothom se mereix. Y l'home, d'agrahit, no pogué menys que anomenarnos *cultos*.

Ja tenim, donchs, dos descobriments, fets com qui diu en un sant-y-amén pel ministre: *los catalanes son cultos y laboriosos*. Descobriments d'aquesta naturalesa no es cosa de guardarsels massa temps, y el bon home no pogué menys que comunicarho al quef de govern; per això la premsa madrilenya s'expressava aixís:

"En los círculos políticos es opinión general que el conde de Romanones en plazo breve, de dos ó tres días, ha de aconsejar al gobierno el levantamiento de la suspensión de las garantías en Barcelona.

"De este modo, entre otras cosas, habrá conseguido algo de lo que se proponía al venir á esa: hacerse simpático á los catalanes, reconociendo que tienen bastante cultura para vivir dentro de la normalidad."

Quedem, per lo tant, en que 'ls catalans estem be de cultura, y que, per lo mateix, podem *vivir dentro de la normalidad*. (—Gracies pel favor.—No hi ha de què; cobreixis, no fassi nyinyeries.)

Però el ministre portava altres missions a cumplir, y la primera y principal era, com diu ben clar l'anterior retall, *hacerse simpático á los catalanes*. En tan ardua y difícil tarea, lo primer que procurà es saber què 'ns fa falta y què es lo que més desitjem de la part del centre, que vé a ser com si diguessim la part flaca o la part contrària. Y vinga reunir les forces vives—perque les forces mortes fa temps que no existeixen—y l'home, tot orelles (en el sentit metafòric de la paraula), vinga escoltar les justes reclamacions de tots y cada un dels convocats. Allí se li parlà de les zones neutrals, dels ports franchs, de la autonomia, de la tanca del carrer de Balmes, de la montanya de Montjuich, de les reclamacions de la classe obrera, etc., etc., etc., y l'home, ab un cap com uns tres quartans, se 'n entornà a Madrid prometent resoldre tots els problemes ab exacta justícia y a gust de tothom.

Y un cop a Madrid, devia portar un cervell tant ple de reclamacions y devia quedar tant atontat de la visita, que els *compañeros de ministerio* quedaràn a les capses si s'han de fiar de les explicacions que 'ls dongui en Romanones.

Y després vindrà lo de sempre: el ministre estudiarà les peticions dels catalans *en lo que tienen de justas y equitativas*; després, quan ja ho tingui estudiat y plomejat, caurà, com de costum, el ministeri, perquè segurament que 'l rey no 'n voldrà de ministres que ja hagin servit, sino que pel seu casament els voldrà nous de trinca, y tururut, adeu projectes y adeu visita.

Passarà lo de sempre, y a fè qu'es una verdadera llàstima, perquè m'agradaria molt poguer veure la labor d'un ministre, que en l'espai de cinquanta horas, estudia y resol la vida d'un país com Catalunya.

Passarà lo de sempre, ja ho diu un diari dels seus:

"El Correo, ocupándose del recibimiento hecho al conde de Romanones en Barcelona, dice:

"Esta indiferencia tiene por fundamento el excepticismo que se ha apoderado de los catalanes respecto de los poderes públicos.

"La misma desconfianza reina en toda la nación, porque á pesar de las promesas, el tiempo pasa sin que venga el día en que se trabaje en pró de los intereses generales."

Lo mes graciós del cas es que encare hi ha gent que 's pren de bona fe aquesta mena de viatges y s'esgargamella explicant lo que 'ens fa falta.

Un que 's lleva tant

Un bigoti y perilla blancs com si 'ls dugués postissos de cotó; ben posat de roba, com li escau a un que viu de renda, y passejantse per la Rambla, com pertoca a un que no té res que fer:

—Noy: are si que 'm sento català de veres,—va dir a un que anava al meu costat y que totjust té un xich de bigoti ros, pero que fa molts anys es catalanista. Y, passihobé, passihobé, em vaig quedar sense l'amich, que no sé si 's va estranyar tant com jo de que 's haja d'arribar a tenir lo pel blanc pera sentirse català de veres.

Avall com l'aygua vaig seguir anant, y ja no vaig dir res més al amich que m'anava a la esquerra.

No 'm podia treure la pena de demunt, perquè 'm vaig acabar de convèncer de que n'hi ha per anys avans no 's tornin realitats los meus somnis.

Avans de la crema de les dues redaccions pels militars, aquell home no se sentia català, ni de veres ni de per riure. No li havien dit res la Llotja ni la fatxada del jardinet de Casa la Ciutat; ni li havia dit res lo palau dels nostres reys, ni la iglesieta de Santa Àgata, ni 'l Pati dels tarongers de lo que es avuy Audiencia. No li

havia dit res la llengua que parla, ni les costums que segueix, ni les lleys fonament de la societat catalana, no li deyen res les cançons ab que l'havien adormit al bressol ni 'l geni de rassa. No hi havia vist pels ulls de dia ni sentit per les orelles los dolorits ays de la patria. Calgué que de nit encenguessin tres grans fogueres y que dringuessin les espases pera deixondir l'ànima d'aquell infelís. No li havia dit res la Historia de Catalunya d'en Balaguer, ni la d'en Bofarull, niles que s'han publicat en la nostra llengua. No sabent qui es en Casanova, tampoch deu saber qui es en Claris; no sabent que 'l carrer de les Corts Catalanes es un homenatge a nostre Parlament, tampoch sap que la Diputació ho sia per la nostra Generalitat, ni que ho sia el de Consell de Cent per la representació barcelonina. Sab que 'l carrer d'Aragó ve avans que 'ls de Valencia y de Mallorca, y que 'l de Provensa, y que 'ls de Roselló y Còrcega. Sab que hi ha un carrer de Sicilia que arrenca d'allí al Parch, pero ni sab perquè 'ls batejaren aixís essent la Provensa y la Còrcega y el Roselló avuy de Fransa, y Nàpols y Sicilia d'Italia. Sab, perquè anys té per saberho, que tinguerem cipayos per la Revolució, pero no que al temps d'en Muntaner los almugàvers fessin parlar dels seus ossos a Galipol. Fins me sembla que fa cara de saber lo que passà per la Camància, pero no lo que passà a la capital del Urgell després del Parlament de Casp, que no sé perquè en Balaguer lo va voler glorificar dantli un nom de la nova Barcelona. Son antitètics Pallars y la ciutat que va ser tomba de la nostra grandesa. Glorificat aquest comtat o 'l seu comte, no 's podia glorificar la ciutat en que s'hi jugà a cara y creu la vida d'un gran poble ni 'l Parlament que se li va jugar.

No, aquell senyor del bigoti y perilla blancs no les sab totes aquestes coses. Es un albat que 's descuydaren d'aterrarlo, un senyor que deu saber jugar a prendes, que no surt els dies rúfols, que de segur no s'embolica en res y que mata les vetlles dels dies de feyna jugant a la manilla. No l'he vist com dorm, pero m'hi jugaria un duro que dorm ab estrenye-caps. No l'he vist despullarse, pero de segur que porta mitjes. No ho sé si vota o si no vota, pero lo que sé de cert es que quan hi torni a haver eleccions votará y que a dos quarts de nou, l'est ja d' aquesta feyna, que a primeres hores no té res de perillosa, sucará tota una ensiamada a la xacolata.

Ja som un més, y qui diu un, diu deu mil més a la colla. Deu mil que ni saben de quin coll va aquest joch de cartes. Deu mil que s'hauràn enrabiat per la cosa més natural del mon en un país que viu en la anarquia, en un país en que 'ls que fan vaga apallissen als que volen arreplegar lo tros de pa que ells llenen, en que 'ls estudiants que no volen entrar a classe xiulan als que hi entren, en un país en que 'ls ministres y 'ls coronels de civils se desafien, en que 's fa obligatori 'l coneixement de les lleys discutides y votades en un dir Jesús si son dolentes y escampades ab més abundor que no escampa 'l bruch la seva grana. Deu mil que no sabrán dar la rahó del Catalanisme; deu mil que li comprometeràn lo seu demà ab paraules que no van enlloch y ab odís que obren encare més l'avench que als castellans y als catalans nos separa, que faràn com los altres deu mil que en un dia 'ns va regalar lo mal fat o la desgracia merescuda d'una derrota, fullaraca y res més que fullaraca, aburriment d'uns catalans contra 'ls altres catalans, victories a lo Pirro, garrotades, ganivetades y persecucions, dificultats en lo cobro de lo que Catalunya té escampat per Espanya, perquè 'l patriotisme fa tals miracles entre certs patriotes, que fins arriba a donar per liquidats los deutes. Deu mil més que si no fan parlar cada hi dels seus ossos fan parlar dels ossos de tots plegats, esverant als Governos, que son una colla de Carnestoltes, exaltant als diputats y senadors, que son una colla de inconscients, y exaltant lo que no 's pot may exaltar ni després d'una jornada de gloria, la oligarquia pitjor de totes les oligarquies, lo predominí dels que no saben que per mitja pesseta vénen uns pitets que diuen *Come y calla*.

Ab lo mateix esglay que vareig veure venir als desenganyats del poder d'Espanya veig venir als que s'han enrabiat avuy y no 's varen enrabiar ab tants y tants greus com té rebuts Catalunya. Catalunya, no aquestos o aquells catalans, sino Catalunya tota; en lo seu dret, en la seva llengua, en sa navegació quan tinguerem les nostres naus recloses al mar llatí, en son comers quan enllà del Estret no podia volarhi ni com volen les papallones, Catalunya, que fins la ganiveta del pa tingué

lligada ab cadenes. Catalunya, esquarterada, com s'esquarterava a un malfactor, pera fer néixer en cada quarter gelosies contra l'altre quarter, ambicions noves dels homes ambiciosos, que enlloch ne falten, feudos sense historia y sense glorioses gestes que 'ls abonin ni actes de caritat que 'ls fassin agradables.

Igual horror me fa la allau de catalanistes que se 'ns ve demunt que la allau que rossolà fa poch anys dels cims de la fantasia d'una victòria impossible. Uns y altres nos acabarán d'ensarronar a tots plegats ab exageracions d'obra y de paraula y ab encomiements d'esperit. D'uns y altres rebrem l'anatema 'ls que no 'ns hem mogut d'allà hont erem, com si no n'hi hagués prou ab los anatemes de Madrid, com si allí se 'ls tinguessin de creure, com si fos un Sant Pare cada diputat y un altre Sant Pare cada president de la societat de la novella secta oportunista.

Soch allí hont era y que m'escomuniquin tots plegats, si volen: los d'allí y els d'aquí y els mandaynas que sortiran de la llocada que ha sortit del ou a la escalfor de les derrerres fogueres. Soch allí hont era y no me 'n penediré may ni en aquesta ni en l'altra vida, que per serho no he tingut d'excitar odís contra persones ni de desitjar la mort de cap nació: m'ha bastat cridar a la nova vida a una que estava condormida. En companyia d'altres que tampoch estan empenedits, seguint l'exemple d'altres que moriren sense empedernirse tampoch de lo que predicaren y escrivieren.

Es hermós lo que està succehint. Es més hermós quasi que la cara del diable.

Però d'estrany no 'n té res: ha passat aquí y per tot arreu hont les ocs tenen bech y els homes dents y ungles,

No tenia de ser la nostra obra de redempció diferenta de les altres: pels mateixos alambins tenien de passar ella y els seus homes: per la befa, per l'insult, y si la bojeria no s'atura, potser també per una persecució desenfrenada.

Persecució de que 'n seràn víctimes los que l'han defensada ab més fe y que no 'n reneguen, pero que tampoch han fet de la seva defensa un baluart per tirar insults al contrari. Persecució de que escaparà, de segur, aquell senyor de la Rambla que 'l dilluns després de la encesa de fogueres se sentia tant català y que 'l divendres, vigília de la encesa, no s'havia adonat encare de que fos nat a Catalunya.

Si 'n será de llarch lo Calvari! Si n'hi hauràn de Pasques florides avans no vinga la Granada de debò! Si 'n rebrem d'urpades de la fera 'ls que no l'hem inquietada! Més que 'ls que l'inquieten cada dia creyentes, desventurats, que no té ungles; més que 'ls que en cada florida falsa hi veuen una florida de Maig; més que 'ls que no saben que de les florides falses no n'arriba cap fruyt a sahó, be perquè 'ls frets naturals del hivern recremen les fulles de les flors y els càlzers, be perquè 'ls frets tardans les despullin sense que l'ovari hagi quedat fecondat, o, fecondat y tot, no pugui resistir la bravada derrerera del vent gelu.

No son florides que alegrin lo cor aquestes florides. Prou que ho saben los vinyaters. Massa s'ho saben de memoria 'ls que sols dels fruyters poden refiar-se.

PERE ALDAVERT

(Del llibre *A la taleya*, acabat de publicar.)

¡No hi ha remey!

MOLTES son les vegades que, considerant sobre l'estat de les coses d'Espanya, me recordo que quan era molt jovenet, noy encara, an el poble d'hont soch fill, una vegada van venirhi, demanant caritat, una colla de treballadors sense feyna, segons ells deyen en ses cançons.

D'una de les tantes cançons que aquells desgraciats cantaven, sempre més me n'ha quedat a la memoria la seva tornada.

Deya aixís la lletra:

¡Ay pobre Espanya,
si no t'adobes!
veurem unes coses
que no hem vist may.
Tothom s'esclama,
tothom suspira
y 'l Govern s'ho mira
ab ulls de pietat.

Lo que se'n desprèn d'aquesta cansó, es que les coses d'aquet país tampoch no anaven pas gayre com calia en aquell temps, y això que no parlo pas de quatre dies, sino que al menys deu fer uns divuyt anys.

Y la veritat es que en tot aquet llarch temps transcorregut n'hem vistes moltes de coses que may s'havien vist; n'hem vistes tantes y de tant grosses que als ulls del mon enter ja s'han guanyat el calificatiu de coses d'Espanya. Lo que equival a dir que en aquet desgraciat país tot passa (fins els duros sevillans) com si tal cosa, que no se'n ha de fer cas.

Segons les apariències, sembla que per ara y tant podem estar plenament convènts de que no estàn pas en camí d'adobarse les coses d'Espanya, sinó que cada dia van més de mal en pitjor. Y no van en camí d'adobarse perque lo llògich fora que havent seguit tants anys, aquí caych, aquí m'aixeco, sense haver modificat per res els procediments en la direcció de la cosa pública, en seguiréms altres tants y... alabat sia Corpus, que fa 'ls dies llarchs.

¡No hi ha remey! Per ara, no 'ns cal fer més, que, com aquells homes, pèndrensho cantant. Y com que les circumstàncies coincideixen, podem cantar la tornada de la meteixa cansó:

¡Ay pobre Espanya
si no t'adobes!
veurem unes coses,
que no hem vist may,
etc., etc., etc.

Y si'ns pregunten perque cantem, podem respondre ab aquell adagi: *qui canta, sos mals espanta*.

JOAQUIM DELCLÒS Y DOLS

ENGRUNES

Quan no 's troven palesament demostrats els inconvenients y injusticia de la imposició o oficialitat d'un llenguatge que no es el propi, al menys se presenta sempre la nota còmica, per causa de la meteixa ridícula del fet, com s'ha vist ara fa pocs dies en un judici oral de l'Audiència de Tarragona.

El magistrat preguntava a un pobre pagès que compareixia a declarar davant del tribunal: —¿Es cierto que á usted le hurtaron seis gavillas de cebada? — El pagès contestà negativament. —¿Cómo! (respongué, sorprès, lo magistrat.) ¿Pues no había declarado usted lo contrario? — El pobre declarant, no menys sorprès davant de la segona pregunta, replicà: —Ja veurà, entenemnos, lo que'm van pendre fou ordi, y de civada no'n vaig pas parlar. —Es clar: com no coneixia tant a fons la llengua oficial com els jutges, l'home no sabia que la traducció d'ordi es en castellà *cebada*, y pensantse que li parlaven de *civada*, que en català es un gra distint, va donar lloch a un *quid pro quo* que comprometia la serietat d'un acte forense. Cassos com aquest y altres més graciosos se repetiran cada dia, fins que 'ls tribunals de justícia, fugint de formalitats inútils y fentse earrech de la realitat, usin la llengua del país sempre que hagin de jutjar la gent del poble. Si no s'entenent prou l'home y el tribunal, ¿com pot administrar dreta justícia?

Y ara que parlem de la llengua oficial, reproduhim a continuació 'l següent edicte que publica (tremoleu de cap a peus, senyors puritants de la Real Academia!) el *Boletín Oficial* de certa província, y que recomanem a tots els partidaris de la *armoniosa*:

«Como secretario del ayuntamiento de este pueblo y su comarca de jurisdicción por el ayuntamiento etc., que Dios guarde.

Certifico que: Andrés Reinoso de Mirabollos, por parte de Madre hijo natural y legítimo de otro Andrés y de una mujer que se llamó Juana y el apellido arriba predicho, con mucho menos de cinco pies sin Pelo, de pecho sacado las piernas derechas moreno de cara la frente ancha y sin barba poca, de estado onesto y de edad según dice para entrar en quinta que ha entrado este año y no alcanza á la marca aunque yo mismo de que Certifico le apreté para que alcanzara y no alcanza porque es más chico que la ley y á su instancia le doy el presente para que se libre de soldado por este año de que certifico.»

Prou! No 'ns allarguem més; no fos cas que 'ls nostres lectors es morissin d'un empatx d'armonia.

Un pobre senyor que ja es mort, explicava que 'ls de la taula de café hont se reunien tots tenien una espe-

cialitat o altre: aquest les qüestions econòmiques; aquell la literatura; el de més enllà tot lo que correspon a la ciencia... y acabava dient: y jo la especialitat del *xiste*. En Romanones podria dir una cosa per l'istil del ministeri de què forma part: en Moret té la especialitat de les marrades per arribar al cim de la llibertat; en Luque la d'enrahonar massa ab els periodistes y d'haver de correr l'endemà a dir que no 'l van comprendre prou be, perque no volia dir allò que 'l diari posà, sino tot lo contrari; en García Prieto la de no dir aquesta boca es meva per més que parlessin y discutissin la famosa lley quin primitiu projecte era d'ell y que avuy ja no se sab de quants es filla, perque entre esmenes d'uns y arreglos d'uns altres ha quedat tant ben composta, que diuen els que la han llegida que es una delícia. Jo, ni tant sols ho vaig intentar, perque tampoch n'hauria entès res, y ja sé que 'l dia que 'l govern vulgui no 's podrà fer un estornut que no sia un insult a l'exèrcit o a la Patria.

Deyem, donchs, que be podria assegurar en Romanones, com aquell senyor, que cada un dels seus companys té la seva especialitat, y com ell podria dir per acabar: y jo, entre moltes altres, la del *xiste*. ¡Qui no recorda els molts que ha fet durant la temporada en que els diputats han fet veure que en el Congrés s'esbatussaven! y entré ells aquell tan graciós, tan oportú contestant als que 's queixaven de que la policia de Barcelona era inepte pera descobrir als autors dels atencats terroristes y pera evitar crims d'aquesta naturalesa, dihent que 'ls que posaven bombes tenen el mal gust de no avisar ab anticipació el lloch hont pensen tirarles.

Governants aixís son els que fan falta en aquets temps que corren, y com que la política no es més que un continuat *xiste*, d'aquí que per estar en caràcter s'hagi de fer brometa en totes les ocasions.

Com, per exemple, en els enterros:

El conde de Romanones negaba hoy que hubiese hecho en serio las manifestaciones que le atribuye un periódico sobre la corta vida que les resta á las Cortes actuales.

—Lo ocurrido —añadió el ministro— fue sencillamente que ayer, cuando nos hallábamos esperando que se organizara el entierro del infortunado guardia Clarós en los alrededores del Depósito judicial, coincidiémos en un grupo varios ex-ministros conservadores y algunos liberales, entre los que se encontraban los Sres. Canalejas y Maura. La conversación recayó sobre el tema de la disolución de las Cortes, y al interrogarme en tono festivo contesté en el mismo.

Jo'm creya que l'anar a acompanyar a algú al cementiri era un acte en que 'l respecte al mort, quan menys obligava a pèndresel ab serietat, pero per lo que 's veu no ho pensen aixís ni en Maura, ni en Canalejas, ni els senyors ex-ministres lliberals del grupo, ni 'l nostre estimat comte de Romanones, tots, com se veu, persones de grans coneixements.

Seré jo, donchs, ¡qui anirà equivocac; un enterro deu venir a ser com una festa hont s'hi pot fer un bon xich de xirinola, y desde aere tindrem d'avisar a tots els catalans que perdin el costum de descobrirse respectuosos al passar per davant d'un mort, que al cap y a la fi la magestat de la Mort no deu ser tanta com ens figurem nosaltres.

Llegeixo en els anuncis d'espectacles que en el teatre Romea demà, dia primer de Maig, *ab motiu de la festa del treball*, faràn funció desde un quart de quatre de la tarde fins a dos quarts d'una de la nit. Total nou hores y un quart, si no m'hi errat de comptes.

Pera solemnitzar la festa dels que desitjen les vuyt hores, ferne treballar més de nou als actors, es una cosa que està molt en caràcter. Quasi tant com l'anomenar Kermesse a n'aquest despatx al engrés de comedies.

Aixís, reventant als actors, es com se consegueix que puguen presentar-se be les obres, fentlos representar la major part de les tardes de les setmanes ab una escusa o altre, aere perque es dijous, aere perque es un altre dia, fentlos anar a arregar les miseries dels teatres dels voltants de Barcelona perque no 'ls hi quedi gens de temps pera ensajar y tinguen de posar les obres noves ab quatre esgarapades.

Pero la empresa pensarà: ¿a mi què 'm fa que l'art dramàtic català en valgui de menys y que 'l teatre Romea perdi la més petita espurna de serietat que pogués quedarli? ¿No 'm queda al final de la temporada un bon benefici? Donchs lo demés son qüentos. El teatre es per nosaltres com una botiga, y mentres el públich hi vinga...

Ben mirat, potser tinguen rahó, y en veritat que seria curiós veure demà el teatre ple d'obers celebrant la gran festa del treball veyent treballar desesperadament als altres.

“L'Eloy” den Guimerà

Tant el petit com el gros públich, al jutjar el tipo de ‘Eloy han suert una gran equivocació, han confós les paraules *honor* y *conciencia*, han volgut aplegar barrejant aquestes dugues ratlles que, segons qui sigui l'individu que les segueixi, son immensament paraleles.

¿Quina diferencia hi ha entre aquestes dugues paraules? Senzillament: l'honor es, quasi sempre, la conseqüència d'un estúpid orgull que, sense por de faltar a res, podem molt ben calificar d'anti-natural, per la senzilla rahó de que un *home d'honor* no obra may per compte propi, sino per por a lo que dirán els altres. Estich convènt de que la immensa majoria d'aquets que tant es vantan de tenir honor, si sabessin que sons consemblants no han de tirarlos hi en cara la falta, deixar-los, sempre que 's troessin en l'ocasió, de rentar les *tagues* que se 'ls hi haguessin inferit. Pot haverhi molts homes d'honor sense conciencia, y en cambi es impossible trovar un home de conciencia sense honor.

La conciencia es sempre filla del altruisme; la conciencia fa obrar sempre ab una altesa de mires y una fermesa de conviccions que encare que sigui en detriment nostre, es digna de la més santa admiració. L'honor naix al cervell, la conciencia al cor. El cervell calcula, el cor no produeix altra cosa que instints generosos. El cervell es pessimista, el cor es optimista.

Are be: l'Eloy, segons ens el presenta en Guimerà, havia estat sempre un sér jovial, expansiu, entusiasta y, sobre tot, conscient. Després d'una penosa vida de treball sense compensació, reb notícies d'havèrsel mort un parent seu a Montevideo que gosava d'una regular fortuna, y que li'n feya donació. Ab l'esperansa de tornar rich s'en va a n'aquelles terres deixant encomenada sa filla, per la que ho sacrificaria tot, solament podés veurela felissa, a un company seu que al mateix temps li deixà diners a l'interès pera poder emprendre el llarch viatge.

Al cap d'una llarga temporada, l'Eloy, torna a Barcelona més pobre qu'avants y ab la salut malmesa. Mes ¿què hi fa que torni pobre, si ab tot y haver estat diferents vegades a les portes de la mort encare podí tornar a veure a sa filla?

El moment de l'arribada de l'Eloy, en Guimerà 'ns el deseri magistralment. Les ganes d'abassar, de petonejar y de contemplar a sa filla, que fa sentir a n'aquell, son prova clara de son immens amor en vers son idol, la *Cristina*, el verdader tresor qu'aquí havia deixat per anarsen a buscar n'altre de feticí.

Jutji are el lector la terrible decepció qu'ha de causar al pare la noticia de que sa filla s'havia entregat en brassos d'un *perdulari* y un *poqueronyo*, com li diuen els que venen obligats a vetllar per ella mentres l'Eloy era fóra. Y jutji també el lector quin efecte ha de causar al pare la contestació d'en *Joan* dihentli que *no pot casarse* ab sa filla, ab tot y estimarla ab tota l'ànima, per esserho ja ab una altra dona que el va abandonar per entregarse a n'el primer que passés.

Y d'aquí parteix la mala interpretació del públich: l'Eloy priva a n'en *Joan* d'entrar pera res a casa seva mentres no sigui lliure pera casarse y al mateix temps li assegura (ficarse be ab aquesta paraula *assegura* y recordarse que l'Eloy es un conscient), encare que *ell y els seus* (no deixem pas passar per alt aquesta sentència, *ell y els seus*) haigín de morir-se de fam.

¿Al obrar aixís l'Eloy ho fa portat per un egoisme? No. Ell no vol pas fer casar a n'en *Joan* ab sa filla per por a lo que dirà la gent, sino perque creu que de la manera qu'avuy està montada la societat, es l'únic medi d'assegurar el benestar a sa filla. En Guimerà ensenya palpabl ment quines son les creencies de l'Eloy al encararlo davant d'un advocat y un capellà, ab aquestes concises paraules:

“ELOY

“Oh! Que indignes que son! Vagin; vagin; lluny; que li parlan de diners al pare que li han deshonrat la filla y escupen afront sobre afront; que igualen ab diners la pobre noya enganyada ab la dona que mercadeja ab son cos, fent de... de compondor el seu tribunal de justícia... De justícia 'n diuen!

MOSSÉN TRINITAT

Queda la esperansa del cel. Què hi vol fer si 'l món s'ha de considerar com una vall de llàgrimes!

ELOY

Y mentrestant també vostès aconcelen a la víctima que prengui aquells diners de la mà del malvat. Y demà, quan a n'ell li convé, se'n confessa, vostès li donen la absolució, y el casen ab una altra.

DON RAMÓN

No hi ha més; si l'home no s'hi casa, arregar el que's puga.

ELOY

No.

MOSSÈN TRINITAT

Quin remey queda?

ELOY

Quin remey queda? Treballar, treballar de dia y de nit; guanyar el pa jo, jo, a la meua vellesa, per la meua filla. No volguer res que vinga deshonrat, que no volem que se 'ns pagui, que no volem que se 'ns compri. Y si no podem treballar, y si se 'ns tanquen totes les portes honrades, deixarnos morir de fam. (Protesten tots.) Deixarnos morir de fam a la cara d'aquest mon, de tots vestès que 'ns abandonen. (Tornen a protestar tots.)

Respecte a lo que la majoria dels crítics han dit de que la obra era estragassada y de que ab un acte n'hi havia ben be prou pera desenrotllar la acció, els hi agrahiria em senyaleassin un sol drama que no 's trovi en les condicions de *L'Eloy*, essent de la mateixa índole d'aquest, es a dir: no un drama epissòdic, sinó un drama de tessis. Crech que la feyna que 'ls dono es un xich llarga si es que la volen acceptar.

En quant al tipu d'en Joan, no he sapigut trovar en cap concepte el que l'actor hagués de nadar entre dues aygues. Den al revés, l'he trovat complet y un dels que ab més fermesa està dibuixat. ¿Es que perque 'ls vehins diuen que es un incrèdul y un heretge en Guimerà 'ns el havia de fer ser, per esser un tipu complet, un heretge y un incrèdul? Crech que no. El tipu, tant sencer es agafant un camí com un altre. Lo únich que hi ha es que si el públich, gros o petit, creu perque sí, sense fundarse en cap concepte el que en Joan no té creencies religioses, es posa al nivell d'aquells vehins que ho escampen per tot arreu, y després els hi resulta tot lo contrari. Es a dir: que en Joan creu en un Deu, que en Joan no té cap mena d'odi als capellans, y que si no 's casa ab la *Cristina* es senzillament perque les lleys li priven.

A DE LA VERA Y DE LA FLORCOLLORTA

CONSISTORI

DELS

Jochs Florals de Barcelona

Any 1906

VEREDICTE

PREMIS ORDINARIS

FLOR NATURAL.—Premi. Núm. 200. *Elegia*. Lema: O figure dei tempi assai lontani.—G. de Annunzio.

Accésit. Núm. 245. *Fructidor*. Lema: Oh terra, mare terra!

ENGLANTINA D'OR.—Premi. No s'adjudica.

Accésit. Núm. 23. *Jaume de Mallorca* (de la col·lecció «La Jaumada»).

VIOLA D'OR Y ARGENT.—Premi. No s'adjudica.

Accésit primer. Núm. 229. *Dins la Basilica*. Lema: Laus.

Accésit segon. Núm. 221. *El joglar de la Mare de Deu*. Lema: Tradició.

COPA ARTÍSTICA, oferta per el Consistori.—Premi. Núm. 290. *El Fill de la nit*. Lema: Per mont enllà.

PREMIS EXTRAORDINARIS

UN OBJECTE D'ART, ofert per la Lliga Regionalista de Sabadell.—Núm. 246. *Del terror*. Lema: Ayguafort.

UNA MONEDA D'OR, oferta pel Centre Català de Santiago de Cuba.—Núm. 244. *Passió y mort*. Lema: *

UN PREMI, ofert per l'Íl·lrm. Sr. Bisbe de Vich.—Núm. 32. *Goigs en llahor del benaventurat martyr Pere Almató*. Lema: Cingunt tempora lauris.

UN PREMI, ofert per la Lliga Esperitua de Nostra Senyora de Montserrat.—Núm. 320. *Amor*. Lema: Sine visitatione tua vivere non valeo.

Accésit. Núm. 143. *Corpus*. Lema: Charitas (de la col·lecció «Violes»).

Els altres premis extraordinaris no s'adjudiquen.

Fou dictat el present veredicta a la ciutat de Barcelona l dia 25 d'Abril de 1906.

Miquel Costa y Llovera, Pbre., President.—Ferrán Agulló y Vidal.—Joaquim Miret y Sans.—Lluís B. Nadal.—Joseph Pous y Pagès.—Geroni Zanné.—Pompeu Creuhet, Secretari.

NOTA.—La festa del repartiment de premis se celebrà enguany al Saló de la Llotja, el diumenge dia 6 de Maig, a les onze del matí.

NOVES

Associació Popular Catalanista.—La nit de Pasqua Florida 'ns vejerem galantment visitats pel «Coro Català», procedent del Ateneu Obrer del districte segon, qui, acompanyat d'una hermosa bandera catalana, ens feu una serenada de caramelles.

—El dia 22, vigília de Sant Jordi, patró de Catalunya, tingué lloch en aquesta Associació, com s'havia anunciat, una festa brillant y esplèndida com poques se n'hi hagin celebrades. Comensà ab la lectura d'una poesia dedicada a les noyes concurrents, enviada expressament per aquest acte, y una altra poesia original del jove J. Estadella y Arnó, *Lo darrer cant*, llegida per lo Sr. Fontbernat. La nota mes simpática la donaren els nens alumnes de diverses escoles catalanes, recitant de memoria poesies els de l'Escola Catalana del carrer de Moncada, Acadèmia dels Sants Just y Pastor, Escola Sant Jordi, de Sant Andreu de Palomar, y Escola de Santa Eulària, llegint també les senyoretes germanes Maria y Montserrat Rabassada, d'aquesta darrera escola, les poesies originals seves *Ma cançó*, *Follies* y *Que b'elles!* Prentem peu de la tendresa que inspirava la lectura dels pens y nenes, el president, senyor Riera, pronuncià un breu discurs enaltint la necessitat de que l'ensenyansa sia racional, aixó es, basada en lo llenguatge propi de la terra, y recomanà que tothom contribuïxi a la suscripció popular oberta per l'Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana, per medi dels talonets de cinch cèntims que s'han distribuït als delegats que hi ha en quasi totes les societats catalanistes.

En quant a la part musical, donaren gran relleu a la festa 'ls solistes del Orfeó Canigó senyoreta Elvira Creus y senyor Martí Torrent, cantant la primera *Lo trocador*, de Narcisca Freixas, y l'*Angorament*, den Clavé, y el segon lo *Desfalliment*, den Pérez Aguirre, y les *Follies*, den Garcia Robles, essent abdos acompanyats al piano pel director del Orfeó senyor Piqué y Salvat.

Igualment fou molt aplaudida la senyoreta Francisca Talleda, qui, acompanyada al piano pel jove n Joseph M. Blasi, cantà *Bella flor*, *Prometatge* y *Collaret*, boniques cançons populars armonisades per Joseph Cogu. Lo senyor Riera llegí un treball folk loric explicat la relació historica y tradicional que existeix entre la festivitat de Sant Jordi, proclamat en la Edat Mitja patró de la cavalleria heleno-latina, especialment de Catalunya, Aragó y Provensa, la festa dels Jochs Florals, procedent dels *ludi florales* del paganism, la diada de la Santa Creu, que oochs anys enera se celebrava a Barcelona ab molta esplendidesa, les amoroses caramelles de la nit de Pasqua Florida y el culte a la Verge de Montserrat. El pianista, senyor Martí, després d'executar escullides psses de concert, donà acabament a tant simpática com extraordinaria vetllada tocant set boniques sardanes den Serra, Rigau y Pep Ventura, que puntejaven ayrosament els sardanayres que allà s'apleguen cada festa pera fomentar y propagar los balls genuinament propis de nostra terra.

—La propia Associació Popular ha organísat pera l mes de Maig una serie de sessions literaries y musicals de treballs inèdits d'autors notables, que tindran lloch tots els dissabtes, a dos quarts de deu del vespre. En la primera de dites sessions, que se celebrará l dia 5 de Maig, se darán a conèixer unes cançons populars de la Selva y de la Costa de Llevant, completament inèdites,

recol·lides per un company de nostra redacció. Seran cantades per la senyora Maria Vila de Massó, acompanyada al piano pel distingit pianista en Joseph Massó y Goula.

A totes aqueixes conferencies queden especialment convidats, a més dels socis, els suscriptors y protectors de LA DEVANtera.

Teatre del Liceu.—Bruniselda.—Incompetents en qüestions musicals y en la impossibilitat de donar el nostre parer sobre la nova obra del Mestre Morera, no podem per menys de expressar a dit senyor la nostra satisfacció per l'èxit obtingut per dita obra, que junt a l'*Emporium* ve a consolidar la seva reputació musical. L'èxit de la obra verament catalana del senyor Morera hauria d'encoratjar, y estem segurs ho farà, a la nostra joventut artística a seguir ses petjades, y hauria també de servir d'exemple als desviats, signantlos el veritable camí de la gloria y del profit llegendis.

Centre Excursionista de Catalunya.—La conferencia folk-lòrica d'aquesta quinzena ha anat a càrrec del senyor Bonaventura Conill, qui explicà 'ls costums populars del poble de Lloret de Mar al celebrar la professó marítima de Santa Cristina, conferencia que fou il·lustrada per pintoresques projeccions lluminoses.

Orfeons.—Sabem que ha sigut notable l concert que en obsequi als socis protectors ha donat l'Orfeó Barceloní en el teatre de les Arts, dedicat quasi tot ell a les obres de Schubert, ab l'estrena del superh *Salm CL*, den César Franck, y la *Primavera eterna*, den Morera.

—Sembla que ara va de veres l'excursió artística a París tantes vegades intentada pel Orfeó Català. En sos salons ha dat un notable concert el jove pianista n Tomàs Buxó, del que se n han fet grans elogis.

Cançoner popular.—S'ha publicat la causó LVI, del genre religiós, intitulada *Les set paraules*, y es ven, com les demés, en aquesta Administració al preu de deu cèntims.

Biblioteca clàssica catalana.—Aquesta empresa, que fins ara ha vingut publicant la Crònica del Rey Jaume I en quaderns setmanals, ha comensat a publicar en la mateixa forma la *Historia de Catalunya*, den Antoni de Bofarull, traduïda al català, y simultaniament l'obra *Los Almagüers* o Expedició de catalans y aragonesos contra turcs y grechs, den Francesch de Moncada.

Ateneu obrer del districte 2.—En la sala d'actes d'aquesta corporació hi ha dat n'Aureli Capmany una conferencia sobre l tema: «Relacions del folklore ab la antropologia». Demostrà com les manifestacions populars tradicionals com son els enigmes, els acudits, les cançons, les rondalles, y sobre tot els aforismes, peculiars de cada país y molt sovint comuns a varis pobles però ab variants, contribueixen bastant al estudi del home en sa part moral, que es lo que constitueix la ciencia antropológica.

Ha mort a Barcelona l notable músich n'Albert Cotó, a qui's den, a més de moltes altres composicions musicals, una pila de sardanes bastant celebrades pels ayments de nostre ball nacional. Dediquemli un sentit record.

PETITA CORRESPONDENCIA

M. A., Masies de Roda.—Rebut 1'35 pessetes.

M. S., Barcelona.—Queda anotat suscriptor.

L'ADMINISTRADOR

LA DEVANtera s'entregarà de franch a qui ho solliciti en els punts següents:

Associació Popular Catalanista, Escudellers Blancs, 8, 1.

Carrer de Sant Geroni, 4, impremta.

En els meteixos punts s'admeten donatius extraordinaris a favor del periódich, que passin de 25 cèntims.

IMPREMTA COMUNAL, Societat obrera.—Sant Geroni, 4

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Catalunya	2 pessetes l'any
Pobles agregats a Barcelona (per rahó de major franquieg)	3 "
Extranger	3 "

Els propagadors de LA DEVANtera fomenten la circulació del periódich prenent un nombre determinat d'exemplars, per repartir entre's amichs, pagantlos als següents preus:

Una acció	de 100 exemplars, pesetes	3'50
Mitja acció	» 50 »	1'80
Un quart d'acció	» 25 »	1
Un vuyt d'acció	» 12 »	0'50
Un dotzau d'acció	» 8 »	0'35

per cada número, compres gastos de correu per Catalunya.

Les suscripcions se paguen per endavant.

S'admeten segells de correu y documents de fácil cobrança.

Es lliure la reproducció dels treballs, però 's prega que al reproduhirlos es fassi constar la procedencia.